

การสำรวจความต้องการของเกษตรกรต่องานวิจัยยางพาราและงานบริการวิชาการยางพาราของ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก วิทยาเขตจันทบุรี

A Survey on the Need of the Farmers to Para Rubber Research Work and Para Rubber
Academic Services of Rajamangala University of Technology Tawan-Ok Chanthaburi Campus

บัญชา เวียงสมุทร มาโนชญ์ กูลพลุกษี ชชาติชาย ไชยช่วย ชัยวัฒน์ มครเทศ และรัตนา ไชยช่วย
Bancha Wiangsamut Manoch Koolpluksee Chatchai Chaichuay Chaiwat Makhonpas
and Rattana Chaichuay

สาขาวิชาเทคโนโลยีการผลิตพืชและภูมิทัศน์ คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรมการเกษตร

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก วิทยาเขตจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี

E-mail: timbancha@yahoo.com โทร. 089-8426003

บทคัดย่อ

ยางพาราเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศไทย ซึ่งถือว่าไทยเป็นทั้งผู้ผลิตและผู้ส่งออกอันดับหนึ่งของโลก อย่างไรก็ตามเกษตรกรไทยยังขาดความรู้และทักษะในการผลิตยางพาราที่เหมาะสม ดังนั้นงานวิจัยในครั้งนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อทราบปัญหาหลักในการผลิตรวมทั้งความต้องการรับบริการความรู้ทางวิชาการเกี่ยวกับยางพาราในเรื่องต่างๆ ของเกษตรกร โดยใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลการทำสวนยางพาราจากกลุ่มตัวอย่างของเกษตรกรจำนวน 100 คน ในเขตพื้นที่ปลูกจังหวัดจันทบุรี ผลการสำรวจพบว่าการผลิตยางพาราของเกษตรกรจะประสบปัญหาหลัก 5 เรื่อง คือ ขาดน้ำเนื่องจากฝนไม่ตกตามฤดูกาล (ร้อยละ 100) รองลงมาคือ ใส่ปุ๋ยไม่เพียงพอกับความต้องการของพืช (ร้อยละ 62) หน้ำยางแห้ง (เปลือกแห้ง กรีดแล้วไม่มีน้ำยาง) (ร้อยละ 33) ต้นยางแก่ให้น้ำยางน้อย (ร้อยละ 26) และหน้ำยางเน่า (โรคเส้นดำ) (ร้อยละ 4) นอกจากนี้ยังพบว่าเกษตรกรต้องการให้คณะผู้วิจัยจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่อง พันธุ์ยางและการแบ่งเขตแนะนำพันธุ์ยาง (ร้อยละ 40) เทคนิคการเพิ่มผลผลิตน้ำยาง (ร้อยละ 40) ลักษณะประจำพันธุ์และคุณสมบัติของพันธุ์ยางชั้น 1 (ร้อยละ 35) การบำรุงรักษาสวนยางหลังจากเปิดกรีดแล้ว (ร้อยละ 32) การผสมปุ๋ยเคมีใส่เอง (ร้อยละ 28) โรคยางและการป้องกันกำจัด (ร้อยละ 24) สภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการปลูก (ร้อยละ 16) ต้นพันธุ์ยาง (ร้อยละ 16) การกำจัดวัชพืช (ร้อยละ 12) การบำรุงรักษาสวนยางก่อนเปิดกรีด (ร้อยละ 12) การกรีดยางที่ถูกต้อง (ร้อยละ 12) การเตรียมพื้นที่ปลูก (ร้อยละ 8) การปลูก (ร้อยละ 8) และระบบการให้น้ำและใส่ปุ๋ย (ร้อยละ 4) เนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่ได้รับความรู้เรื่องยางพาราจากประสบการณ์ตรงของตนเอง ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่คณะผู้วิจัยและ/หรือหน่วยงานที่รับผิดชอบ ควรจัดให้มีการอบรมในหัวข้อที่เกษตรกรสนใจและทำการวิจัยเพื่อแก้ปัญหาให้กับเกษตรกร

คำสำคัญ: ยางพารา เปลือกแห้ง ขาดน้ำ

Abstract

Para rubber is an economic crop in Thailand; also the number one in being both producer and exporter in the world. However, Thai producers are still lacking of suitable skill and knowledge in producing para rubber. This survey research aimed to know the core problems in para rubber production, and to do survey on the need of the producers in the use of academic services regarding their interesting para rubber topics. Data collection were done using questionnaires which were distributed to 100 para rubber producers in the selected areas of Chanthaburi province. The results derived from survey showed that the producers are encountering 5 problems in para rubber production. These problems include: insufficient

amount of rainwater for para rubber trees due to the irregular occurrence of the rain (100%), inadequate fertilizer supply to meet the para rubber trees' need (62%), dry rubber tapped area (tapping panel dryness) as rubber tapping there is no latex (33%), old para rubber trees having less latex (26%), and spoiled rubber tapped area (black stripe) (4%). The results also revealed that producers requested the researchers' group to organize a para rubber practical training programme with the following topics: para rubber clone and para rubber clone recommended boundary (40%), latex yield increasing technique of para rubber (40%), characteristic and property for 1st class para rubber clone (35%), para rubber farm maintenance after tapping (32%), chemical fertilizer formula mixture for use (28%), para rubber diseases, and disease control and protection (24%), suitable environment to para rubber plantation (16%), para rubber clone seedling (16%), weed control (12%), para rubber farm maintenance before tapping (12%), correct method of rubber tapping (12%), land preparation for para rubber plantation (8%), para rubber planting (8%), and water supply system and fertilizer application (4%). Since para rubber producers gained knowledge through their own experiences, it is very important that the researchers' group and/or a responsible sector should organize the abovementioned theoretical and practical training programme. In addition, the researchers must have another follow-up research to seek for the answers on the problems stated by the para rubber producers.

Keywords: Para rubber, Tapping panel dryness, Old para rubber tree.

1. บทนำ (Introduction)

ยางพารา (*Hevea brasiliensis*) จัดว่าเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศไทย และภูมิภาคอาเซียน ประเทศไทยมีพื้นที่ปลูกยางพารา 18.76 ล้านไร่ โดยเป็นผู้ผลิตและผู้ส่งออกอันดับหนึ่งของโลก คือ 3.82 ล้านตัน (พัส และคณะ, 2555) ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทยมียางพาราก่อนเปิดกรีดอายุตั้งแต่ 1 ถึง 6 ปี จำนวน 470,204 ไร่ และยางพาราเปิดกรีดแล้ว 1,332,452 ไร่ รวมเนื้อที่ยางพาราของภาคตะวันออกเฉียงเหนือทั้งสิ้น 1,800,656 ไร่ (ข้อมูลจากดาวเทียม SPOT 5 ปี 2551) เมื่อจำแนกพื้นที่ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นรายจังหวัด พบว่า พื้นที่ปลูกยางพาราในเขตจังหวัดจันทบุรีที่เป็นยางพาราก่อนเปิดกรีด มีจำนวนรวม 149,031 ไร่ เป็นยางเปิดกรีดแล้วรวม 314,768 ไร่ รวมทั้งจังหวัดมีจำนวนทั้งสิ้น 463,799 ไร่ (สุทัศน์, 2553) ปัจจุบันพื้นที่ปลูกยางพาราเดิมและพื้นที่ปลูกยางพาราใหม่เป็นดินเสื่อมโทรม มีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ ขาดอินทรีย์วัตถุ มีการชะล้างพังทลายของหน้าดินและผลจากสภาพแวดล้อมธรรมชาติเปลี่ยนแปลง ทำให้ฝนตกไม่ตรงตามฤดูกาล เป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการเจริญเติบโตและการให้ผลผลิต ทำให้ต้นทุนในการผลิตยางพาราสูง จากสถิติประเทศไทยมีการนำเข้าปุ๋ยเคมีในปี 2554 สูงถึง 5,579,181 เมตริกตัน คิดเป็นมูลค่า 78,899,186,558 บาท (สุทธาชีพ และคณะ, 2555) การที่ปุ๋ยและสารเคมี รวมถึงวัสดุและอุปกรณ์ในการผลิตยางพารามีราคาสูงขึ้นแต่ผลตอบแทนไม่ได้สูงขึ้นตาม อีกทั้งเกษตรกรยังต้องการยางพาราพันธุ์ที่ดีกว่าเดิม และยังคงขาดเทคโนโลยีการผลิตที่เหมาะสม ซึ่งหากให้เกษตรกรได้รับเทคโนโลยีดังกล่าว จะสามารถลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มผลตอบแทนให้กับเกษตรกรได้ (ฤกษ์, 2555)

สาขาวิชาเทคโนโลยีการผลิตพืชและภูมิทัศน์ ประสงค์ให้เกษตรกรมีเทคโนโลยีด้านการผลิตยางพาราที่ดีขึ้นและเป็นการเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนในท้องถิ่น ดังนั้นเพื่อให้ทราบถึงปัญหาหลักในการผลิตยางพาราของกลุ่มเกษตรกร จึงได้ทำการสำรวจความต้องการในการรับความรู้จากกลุ่มเกษตรกรเป้าหมาย และเพื่อใช้เป็นหัวข้อวิจัยสำหรับถ่ายทอดเทคโนโลยีสู่เกษตรกรต่อไป

2. วิธีการศึกษา (Research Methodology)

จัดทำแบบสอบถามเพื่อเป็นเครื่องมือในการดำเนินงานวิจัย แล้วคัดเลือกเกษตรกรในเขตจังหวัดจันทบุรี ที่มีอาชีพทำสวนยางพาราเป็นหลัก เข้าร่วมโครงการวิจัย จำนวน 100 ราย ได้แก่ อำเภอแก่งหางแมว อำเภอท่าใหม่ อำเภอมะขาม และอำเภอเขาชะเมา จำนวน 80, 10, 5 และ 5 ราย ตามลำดับโดยเริ่มดำเนินการวิจัยตั้งแต่วันที่ 7 เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2556 ถึงวันที่ 30 เดือนมิถุนายน พ.ศ. 2556 โดยติดต่อเกษตรกรเป้าหมายทางโทรศัพท์ผ่านหัวหน้าชุมชน (ผู้ใหญ่บ้าน) และ/หรือ โทรติดต่อกับเกษตรกรโดยตรง แล้วนัดหมายเกษตรกรตามสถานที่นัดพบเป็นกลุ่ม อย่างน้อยกลุ่มละ 3-5 คน เตรียมเอกสารและอุปกรณ์ต่าง ๆ ดำเนินการตามตารางกำหนดการในการตอบแบบสอบถาม โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งประกอบด้วย เพศ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือนวิธีการศึกษาหาความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการทำสวนยางพาราและประสบการณ์ในการทำสวนยางพารา

ตอนที่ 2 พันธุ์ยางพาราและการจัดการดูแลรักษาสวนยางพาราของเกษตรกรซึ่งประกอบด้วย จำนวนพื้นที่ปลูกยางพารา พันธุ์ยางพาราที่ปลูกและอายุ ระยะปลูก ระบบการกรีด ระยะเวลาที่ใช้ในการกรีดในรอบการกรีด 1 ปี ชนิดของผลผลิตยางพาราที่จำหน่าย สัดส่วนการแบ่งปันรายได้ระหว่างเจ้าของสวนกับคนงานกรีดยางชนิดของดิน วิธีการปรับปรุงความเป็นกรด-ด่างของดิน วิธีการกำจัดวัชพืชและการให้น้ำ ชนิดของปุ๋ยและวิธีการใส่ปุ๋ย อัตราการใส่ปุ๋ยต่อต้นต่อปีและจำนวนครั้งที่ใส่ปุ๋ยต่อปี การตัดแต่งกิ่ง วิธีการกำจัดแมลงศัตรูพืช การป้องกันกำจัดโรคหลังกรีด และเทคโนโลยีที่นำมาใช้ในการเพิ่มผลผลิต น้ำยาง

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการผลิตยางพารา และข้อมูลด้านความรู้และประสบการณ์เรื่องยางพาราของเกษตรกร ประกอบด้วยข้อมูลเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมและระดับความรู้และประสบการณ์ของเกษตรกร

ตอนที่ 4 ปัญหาหลักในการผลิตยางพาราของเกษตรกร โดยเกษตรกรระบุว่าปัญหาหลักที่ยังไม่มีแนวทางแก้ไข

ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะของเกษตรกร โดยให้เกษตรกรระบุหัวข้อที่ต้องการรับการอบรมทางวิชาการ จำนวน 15 รายการที่เกี่ยวกับการผลิตยางพารา ได้แก่ สภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการปลูก พันธุ์และการแบ่งเขตแนะนำพันธุ์ยาง ลักษณะประจำพันธุ์และคุณสมบัติของพันธุ์ยางชั้น 1 การเตรียมพื้นที่ปลูก ต้นพันธุ์ การปลูก ระบบการให้น้ำและใส่ปุ๋ย การกำจัดวัชพืช การบำรุงรักษาสวนก่อนเปิดกรีด โรคและการป้องกันกำจัด การผสมปุ๋ยเคมีใช้เอง การกรีดที่ถูกต้อง การบำรุงรักษาสวนหลังจากเปิดกรีดแล้ว เทคนิคการเพิ่มผลผลิตน้ำยาง และในรายการสุดท้ายให้เกษตรกรระบุชื่อเรื่องที่ต้องการรับการอบรมที่นอกเหนือจากรายการที่กำหนดให้

หลังจากตอบแบบสอบถามทั้ง 5 ตอน ให้เกษตรกรประเมินความพึงพอใจในกระบวนการให้บริการ และความพึงพอใจต่อประโยชน์ที่ได้รับจากโครงการ การสำรวจความต้องการของเกษตรกรต่องานวิจัยยางพาราและงานบริการวิชาการยางพาราของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก วิทยาเขตจันทบุรี ตามแบบประเมินความพึงพอใจ

เปรียบเทียบผลการวิจัยโดยใช้ค่าตัวเลขเป็นร้อยละ

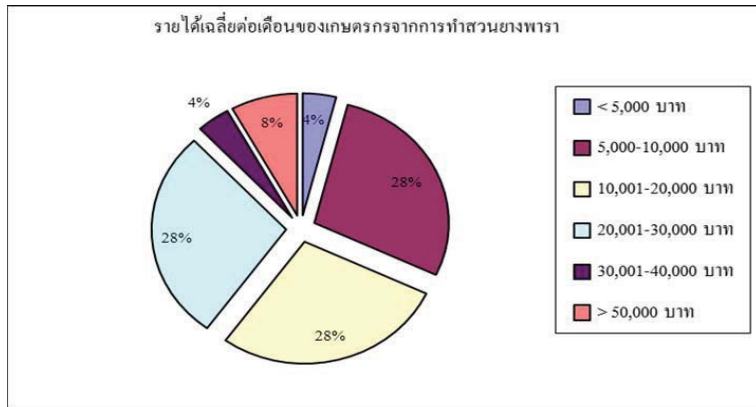
หมายเหตุ: คณะผู้วิจัยได้จัดอบรมวิชาการเรื่อง สถานการณ์ยางพาราไทยในอนาคตและเทคนิคการเพิ่มผลผลิตน้ำยางสดของยางพาราให้แก่เกษตรกรผู้ตอบแบบสอบถามให้เกษตรกรซักถามปัญหา/ข้อสงสัยและให้เกษตรกรตอบแบบสอบถาม

3. ผลการศึกษาและอภิปรายผล (Results and Discussion)

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

เกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการเป็นเพศชาย 57 ราย และเป็นเพศหญิง 43 ราย รวมจำนวนทั้งหมด 100 ราย จบการศึกษาในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา จำนวน 92 ราย และ 8 ราย ตามลำดับ

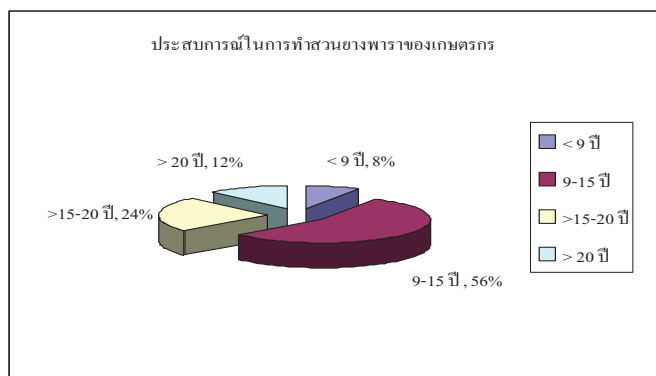
เกษตรกรร้อยละ 28 มีรายได้เฉลี่ยจากการทำสวนยางพาราเดือนละ 5,000-10,000 บาท ร้อยละ 28 มีรายได้เฉลี่ยเดือนละ 10,001-20,000 บาท ร้อยละ 28 มีรายได้เฉลี่ยเดือนละ 20,001-30,000 บาท ร้อยละ 8 มีรายได้เฉลี่ยสูงที่สุดคือมากกว่า 50,000 บาท/เดือน ร้อยละ 4 มีรายได้ต่ำที่สุดคือน้อยกว่า 5,000 บาท/เดือน และร้อยละ 4 มีรายได้ระหว่าง 30,001-40,000 บาท/เดือน (ภาพที่ 1)

ภาพที่ 1 รายได้เฉลี่ยต่อเดือนจากการทำสวนยางพาราของเกษตรกร จำนวน 100 ราย ในเขตจังหวัดจันทบุรี

เกษตรกรร้อยละ 84 ได้รับความรู้และสะสมประสบการณ์การทำสวนยางโดยการศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง ร้อยละ 16 ได้รับความรู้และประสบการณ์จากการฝึกอบรม เช่น เคยผ่านการทำงานกับบริษัทหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับยางพารา

เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 56 มีประสบการณ์ในการทำสวนยางพารา 9-15 ปี รองลงมา คือ ร้อยละ 24 มีประสบการณ์ 16-20 ปี ร้อยละ 12 มีประสบการณ์มากกว่า 20 ปี และร้อยละ 8 มีประสบการณ์น้อยที่สุด คือ น้อยกว่า 9 ปี (ภาพที่ 2)

ภาพที่ 2 ข้อมูลด้านประสบการณ์ในการทำสวนยางของเกษตรกร จำนวน 100 ราย ในเขตจังหวัดจันทบุรี

พันธุ์ยางพาราและการจัดการดูแลรักษาสวนยางพาราของเกษตรกร

จากตารางที่ 2 พบว่า พันธุ์ยางที่ปลูกมากที่สุดคือ RRIM 600 รองลงมาคือ BPM 24, RRIT 251 และ PB 235 ตามลำดับ คิดเป็นพื้นที่ ไร่ยละ 84, 9, 5 และ 2 ตามลำดับ ซึ่งเป็นพื้นที่ปลูกของเกษตรกรจำนวน 100 รายในเขตอำเภอแก่งหางแมว อำเภอท่าใหม่ อำเภอมะขามและอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี พันธุ์ยางที่มีพื้นที่ปลูก(จากพื้นที่ปลูกยางพาราทั้งหมด)มากที่สุดคือ RRIM 600 อายุ 7-15 ปี (ร้อยละ 31) รองลงมา คือ RRIM 600 ที่มีอายุมากกว่า 15 ปี แต่ไม่เกิน 20 ปี (ร้อยละ 31) และ RRIM 600 ที่มีอายุมากกว่า 25 ปี (ร้อยละ 14) ตามลำดับ สำหรับพันธุ์ยางที่มีพื้นที่ปลูกน้อยที่สุด คือพันธุ์ยาง PB 235 อายุ 7-15 ปี(ร้อยละ 2) และพันธุ์ยาง RRIT 251 อายุน้อยกว่า 7 ปี (ร้อยละ 2)

เมื่อพิจารณาอายุของยางพารา พบว่า ยางที่มีอายุ 7-15 ปีมีเนื้อที่ปลูกมากที่สุด (ร้อยละ 45) รองลงมา คือ อายุมากกว่า 15 ปีแต่ไม่เกิน 20 ปี (ร้อยละ 45) อายุมากกว่า 45 ปี (ร้อยละ 14) อายุน้อยกว่า 7 ปี (ร้อยละ 8) และ อายุมากกว่า 20 ปีแต่ไม่เกิน 25 ปี (ร้อยละ 7) ตามลำดับ ต้นยางที่มีอายุน้อยกว่า 7 ปี ส่วนหนึ่งเป็นต้นยางใหม่ที่ยังไม่เปิดกรีด (ตารางที่ 2) สำหรับอายุของต้นยางนี้ สมบูรณ์ (2555) และพนัสและคณะ (2555) รายงานว่า สวนยางที่มีอายุ 25 ปี ถือได้ว่าเป็นช่วงอายุที่ครบรอบการตัดโค่นเพื่อปลูกทดแทนได้ เพราะเป็นต้นยางแก่ที่ให้ผลผลิตน้ำยางต่ำ

ตารางที่ 2 พื้นที่ปลูกยางพาราของเกษตรกร จำนวน 100 ราย ในเขตอำเภอแก่งหางแมว อำเภอ ท่าใหม่ อำเภอ มะขามและอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี¹

พันธุ์ยาง		อายุ < 7 ปี	อายุ 7-15 ปี	อายุ >15-20 ปี	อายุ > 20-25 ปี	> 25 ปี	รวม
RRIM 600	พื้นที่ (ไร่)	111	549	467	124	239	1,490
	พื้นที่ (ร้อยละ)	6	31	26	7	14	84
RRIT 251	พื้นที่ (ไร่)	33	60	-	-	-	93
	พื้นที่ (ร้อยละ)	2	3	-	-	-	5
BPM 24	พื้นที่ (ไร่)	-	160	-	-	-	160
	พื้นที่ (ร้อยละ)	-	9	-	-	-	9
PB 235	พื้นที่ (ไร่)	-	32	-	-	-	32
	พื้นที่ (ร้อยละ)	-	2	-	-	-	2
รวมพื้นที่ขึ้นต้นยางพาราทุกพันธุ์ (ไร่)		144	801	467	124	239	1,775
รวมพื้นที่ขึ้นต้นยางพาราทุกพันธุ์ (ร้อยละ)		8	45	26	7	14	100

¹ตัวเลขที่ปรากฏในตารางได้จากกรตอบแบบสอบถามของเกษตรกรสวนยางพาราในโครงการการสำรวจความต้องการของเกษตรกรท้องถิ่นของยางพาราและงานบริการวิชาการของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก วิทยาเขตจันทบุรี ปี 2556

เกษตรกรส่วนใหญ่ใช้ระยะปลูก (ระยะห่างระหว่างต้น x ระยะห่างระหว่างแถว) 3.0 x 7.0 เมตร มีพื้นที่ทรงพุ่มเฉลี่ยต่อต้น 21 ตารางเมตร กรณีระยะปลูกนี้ Surasak (2006) รายงานว่าระยะปลูกที่ใช้กันอยู่ในปัจจุบันเป็นระยะปลูกที่ได้จากสมมติฐานเดิม และเป็นสมมติฐานเดียวที่ใช้ปลูกยางพาราจนถึงปัจจุบัน คือพื้นที่ทรงพุ่มเฉลี่ยต่อต้นที่เล็กที่สุดที่จะทำให้แปลงกรีดยังผลผลิตสูงสุดจะต้องไม่ต่ำกว่า 20 ตารางเมตร จากสมมติฐานดังกล่าวนี้เอง ที่ทำให้มีคำแนะนำระยะปลูกถึง 5 แบบ คือ 2.5 x 8.0 เมตร, 3.0 x 7.0 เมตร, 3.0 x 8.0 เมตร, 4.0 x 6.0 เมตร และ 3.5 x 7.0 เมตร ระยะปลูกทั้ง 5 แบบนี้ให้น้ำยางไม่แตกต่างกัน หรือหากจะแตกต่างกันบ้างก็เพียงเล็กน้อยเท่านั้น สำหรับระยะการปลูกที่เหมาะสมของพันธุ์ยาง RRIT 251 นั้น สถาบันวิจัยยาง (2554) รายงานว่า ไม่ควรปลูกด้วยระยะปลูกน้อยกว่า 3.0 x 7.0 เมตร เนื่องจากเป็นพันธุ์ที่มีทรงพุ่มใหญ่

ลักษณะของดินในแปลงปลูกของเกษตรกร ส่วนใหญ่เป็นดินเหนียวปนหินลูกรัง (ร้อยละ 52) รองลงมาคือ ดินร่วนปนลูกรัง ดินร่วนปนทราย ดินร่วน และดินทราย คิดเป็นร้อยละ 20, 16, 12 และ 4 ตามลำดับ ซึ่ง Sys (1974), Somyot (1992) และ Dansagoonpon (2006) รายงานว่า พื้นที่ที่เป็นดินร่วนเหนียวปนทรายมีความเหมาะสมต่อการปลูกยางพารา พื้นที่ที่เป็นดินร่วนปนทรายมีความเหมาะสมปานกลางต่อการปลูกยางพารา ส่วนพื้นที่ที่เป็นทรายหยาบ ไม่มีความเหมาะสมต่อการปลูกยางพารา ซึ่งก็สอดคล้องกับ เอกชัย (2547) ที่รายงานไว้ว่า ดินที่เหมาะสมกับการปลูกยางพาราควรเป็นดินเหนียว ดินร่วน และดินร่วนเหนียวปนทราย กล่าวคือต้องมีส่วนประกอบของอนุภาคดินเหนียวอยู่ประมาณ 30% ของดินทั้งหมด ส่วนดินที่เป็นดินทรายจัดเกินไปจะมีธาตุอาหารต่ำมาก มีโครงสร้างดินที่ไม่ดี เมื่อปลูกยางพาราแล้ว หากฝนตกมาก ๆ จะทำให้โคนล้มได้ง่าย และเมื่อกระทบแล้งก็จะขาดน้ำ เกษตรกร ร้อยละ 80 ไม่มีการใส่ปุ๋ยขาว หรือ โดโลไมท์ เพื่อปรับปรุงความเป็นกรด-ด่าง (pH) ของดิน เหตุผลคือเกษตรกรไม่มีการเก็บตัวอย่างดินเพื่อวิเคราะห์ อย่างไรก็ตามเกษตรกรร้อยละ 16 เก็บตัวอย่างดินไปวิเคราะห์หาค่า pH และพบว่าดินเป็นกรด จึงทำการปรับปรุงดินกรดโดยการหว่านปูนขาว โดยหว่านเพียงครั้งเดียวตลอดอายุต้นยาง ในทำนองเดียวกันพบว่า มีเกษตรกรร้อยละ 4 ที่ทำการปรับปรุงดินโดยการใส่โดโลไมท์ อันเนื่องมาจากดินเป็นกรด โดยใส่เพียงครั้งเดียวตลอดอายุต้นยาง กรณีค่า pH นี้ Sys (1974), Somyot (1992) Dansagoonpon (2006) รายงานว่า ค่า pH ที่เหมาะสมต่อการเจริญเติบโตของต้นยาง คือ 4.5-5.5 แต่เกษตรกรผู้ตอบแบบสอบถามไม่สามารถจำค่า pH ของดินในสวนยางพาราของตนเองได้ (กรณีเกษตรกรรายที่เคยส่งตัวอย่างดินวิเคราะห์หาค่า pH) เกษตรกรร้อยละ 60 กำจัดวัชพืชโดยใช้สารเคมีประเภทพาราควอต (กรัมม็อกโซน) และ/หรือไกลโฟเสทฉีดพ่น โดยเน้นการฉีดพ่นด้วยกรัมม็อกโซนเป็นหลัก ซึ่งกรัมม็อกโซนเป็นสารเคมีกำจัดวัชพืชประเภทสัมผัส อย่างไรก็ตามมีจำนวนเกษตรกรร้อยละ 40 กำจัดวัชพืชโดยใช้แรงงานคนร่วมกับการใช้เครื่องจักรกลการเกษตร

จากการสำรวจพบว่าพื้นที่ปลูกยางพาราทั้งหมดอยู่ในเขตอาศัยน้ำฝน (ร้อยละ 100) และไม่มีแหล่งน้ำธรรมชาติหรือสระน้ำเพื่อใช้ในสวนยางพารา เกษตรกรให้ข้อมูลว่าพื้นที่ปลูกยางพาราในเขตอำเภอแก่งหางแมว จังหวัดจันทบุรี ตั้งอยู่บนเนินเขาหรือบนภูเขาสูงจากระดับน้ำทะเล เกษตรกรในพื้นที่นี้จะประสบปัญหาการขาดน้ำทุกปี อันเนื่องมาจากฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาล ไม่มีแหล่งน้ำธรรมชาติ ระดับน้ำใต้ดินอยู่ลึกจากผิวดิน เกษตรกรบางรายเคยว่าจ้างขุดเจาะบ่อน้ำบาดาลแล้วแต่ไม่พบน้ำ และการที่ลักษณะของดินเป็นดินปนลูกรัง ไม่อุ้มน้ำหรือระบายน้ำดีเกินไป สาเหตุนี้เป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งที่ทำให้ได้ผลผลิตน้อย่างต่ำ อันเนื่องมาจากการได้รับน้ำไม่เพียงพอต่อความต้องการในการเจริญเติบโตเพื่อผลิตน้ำยาง การใส่ปุ๋ยยางพาราที่ให้ผลผลิตแล้ว ปุ๋ยที่เกษตรกรใส่ให้กับยางพาราที่กรี๊ดได้แล้วคือ ปุ๋ยเคมีสูตร 15-15-15 วิธีใส่แบบหว่าน อัตราเฉลี่ย 0.37 กิโลกรัม/ต้น/ปี โดยแบ่งใส่ปีละ 2 ครั้งๆ ละเท่าๆ กันในช่วงต้นและช่วงปลายฤดูฝน (ร้อยละ 60) มีเกษตรกรใส่ปุ๋ยเคมีสูตร 20-5-18 วิธีใส่แบบหว่าน อัตราเฉลี่ย 0.75 กิโลกรัม/ต้น/ปี โดยแบ่งใส่ปีละ 2 ครั้งๆ ละเท่าๆ กันในช่วงต้นและช่วงปลายฤดูฝน (ร้อยละ 28) และมีเกษตรกรใส่ปุ๋ยเคมีสูตร 15-15-15 ร่วมกับการใส่ปุ๋ยคอก (ขี้วัว) โดยปุ๋ยเคมีใส่แบบหว่าน อัตราเฉลี่ย 0.37 กิโลกรัม/ต้น/ปี โดยแบ่งใส่ปีละ 2 ครั้งๆ ละเท่าๆ กันในช่วงต้นและช่วงปลายฤดูฝน ส่วนปุ๋ยคอก (ขี้วัว) ใส่แบบหว่านครั้งเดียวในช่วงต้นฤดูฝน อัตราเฉลี่ย 2.84 กิโลกรัม/ต้น/ปี (ร้อยละ 12) จากข้อมูลการใส่ปุ๋ยยางพาราข้างต้นจะเห็นได้ว่ามีความขัดแย้งกับ เอกชัย (2547) ที่แนะนำว่าดินยางที่กรี๊ดได้แล้ว ควรใส่ปุ๋ย 3 สูตรดังนี้ สูตรแรกคือ ปุ๋ยสูตร 15-0-18 สำหรับดินธรรมดาหรือดินเหนียวใช้กับต้นยางหลังเปิดกรี๊ดซึ่งเคยปลูกพืชคลุมดินและเคยใส่ปุ๋ยฟอสเฟตบำรุงพืชคลุมดินมาก่อน สูตรที่ 2 คือ ปุ๋ยสูตร 15-15-6 สำหรับดินทุกชนิด ใช้กับต้นยางหลังเปิดกรี๊ดที่ไม่เคยปลูกพืชคลุมดิน สูตรที่ 3 คือ ปุ๋ยสูตร 15-15-6 สำหรับดินทุกชนิด ใช้กับต้นยางหลังเปิดกรี๊ดที่ไม่เคยปลูกพืชคลุมดิน อัตราการใช้ 1 กิโลกรัม/ต้น/ปี โดยแบ่งใส่ปีละ 2 ครั้งๆ ละเท่าๆ กัน ครั้งแรกในช่วงต้นฤดูฝนหลังยางผลัดใบ และครั้งที่สองใส่ช่วงกลางฤดูฝน กรณีที่สวนยางใดมีโครงการที่จะขอโค่นเพื่อการปลูกทดแทน ไม่แนะนำให้ใส่ปุ๋ยเป็นระยะเวลา 3-5 ปีก่อนโค่น อย่างไรก็ตาม ควรนำใบยางพารามาวิเคราะห์ธาตุอาหารปีละ 2 ครั้ง และควรนำดินมาวิเคราะห์ธาตุอาหารก่อนใส่ปุ๋ยเพื่อรับคำแนะนำการใส่ตามค่าวิเคราะห์ดินจะเห็นได้ว่าเกษตรกรใส่ปุ๋ยน้อยมากเมื่อเปรียบเทียบกับคำแนะนำการใส่ปุ๋ยยางพาราของ เอกชัย (2547) และการที่ดินในพื้นที่สำรวจส่วนใหญ่เป็นดินปนลูกรัง การอุ้มน้ำไม่ดี และขาดความอุดมสมบูรณ์ ทำให้มีผลกระทบต่อทำให้ผลผลิตน้ำยาง

เกษตรกรทุกรายหรือร้อยละ 100 มีการตัดแต่งกิ่งและทรงพุ่มต้นยางพาราก่อนเปิดกรีดยางใหม่ แต่หลังจากเปิดกรีดครั้งแรกไปแล้ว พบว่า เกษตรกรร้อยละ 92 ไม่มีการตัดแต่งกิ่งต้นยางพาราอีก มีเกษตรกรเพียงร้อยละ 4 ที่ตัดแต่งกิ่งทุกปีหลังเปิดกรีดยางครั้งแรกไปแล้ว เกษตรกรร้อยละ 76 ไม่ใช้สารเคมีในการกำจัดแมลงศัตรูพืช เพราะ ไม่มีปัญหาเกี่ยวกับแมลงศัตรูหรือมีแมลงเข้าทำลายแต่ไม่ก่อให้เกิดความเสียหายกับต้นยางพารา มีเกษตรกรร้อยละ 16 ที่ไม่รู้วิธีการกำจัดแมลงศัตรูพืช และมีเกษตรกรเพียงร้อยละ 8 ที่ใช้สารเคมี มาลาโทออน ฉีดพ่นกำจัดแมลงศัตรูของต้นยางพารา เกษตรกรทุกรายป้องกันกำจัดโรคน้ำหลังกรีดโดยการทาน้ำยาฆ่าเชื้อราเข้าทำลายหน้ำยาง ไม่มีเกษตรกรรายใดที่ใช้สารเร่งการไหลของน้ำยาง เกษตรกรร้อยละ 76 ใช้ระบบกรีด 2 วันเว้น 1 วัน กรีดครั้งลำต้น รองลงมาคือ ร้อยละ 20 ใช้ระบบกรีด 3 วันเว้น 1 วัน กรีดครั้งลำต้น และร้อยละ 4 ใช้ระบบกรีด 2 วัน หรือ 3 วัน ร่วมกับกรีดสอยแล้วเว้น 1 วัน กรีดครั้งลำต้น ซึ่งระบบกรีดที่เกษตรกรใช้มีความขัดแย้งกับรายงานของสถาบันวิจัยยาง (2554) ที่รายงานว่า ระบบการกรีดที่เหมาะสมสำหรับพันธุ์ยาง RRIM 600, RRIT 251, BPM 24 และ PB 235 คือ กรีดครั้งลำต้น วันเว้นวัน และไม่แนะนำให้กรีดถี่มากกว่าวันเว้นวัน เพราะต้นยางจะแสดงอาการเปลือกแห้งมาก

จากตารางที่ 3 พบว่า เกษตรกรร้อยละ 5 มีช่วงการกรีดนานที่สุดคือ 10 เดือน/ปี ใช้ระบบกรีด 3 วันเว้น 1 วัน ทำให้มีจำนวนวันกรีดสูงสุดที่ 230 วัน/ปี รองลงมา คือ ร้อยละ 5 มีช่วงการกรีด 9 เดือน/ปี ใช้ระบบกรีด 3 วันเว้น 1 วัน จำนวนวันกรีดที่ได้ 207 วัน/ปี ร้อยละ 48 มีช่วงการกรีด 10 เดือน/ปี ใช้ระบบกรีด 2 วันเว้น 1 วัน จำนวนวันกรีดที่ได้ 200 วัน/ปี ร้อยละ 10 มีช่วงการกรีด 8 เดือน/ปี ใช้ระบบกรีด 3 วันเว้น 1 วัน จำนวนวันกรีดที่ได้ 184 วัน/ปี ร้อยละ 4 มีช่วงการกรีด 8 เดือน/ปี ระบบกรีด 2 วัน หรือ 3 วัน ร่วมกับกรีดสอยแล้วเว้น 1 วัน จำนวนวันกรีดที่ได้ 160-184 วัน/ปี ร้อยละ 16 มีช่วงการกรีด 9 เดือน/ปี ใช้ระบบกรีด 2 วันเว้น 1 วัน จำนวนวันกรีดที่ได้ 180 วัน/ปี ร้อยละ 8 มีช่วงการกรีด 8 เดือน/ปี ใช้ระบบกรีด 2 วันเว้น 1 วัน จำนวนวันกรีดที่ได้ 160 วัน/ปี และร้อยละ 4 มีช่วงการกรีด 7 เดือน/ปี ใช้ระบบกรีด 2 วันเว้น 1 วัน จำนวนวันกรีดที่ได้ 140 วัน/ปี ตามลำดับ

ผลผลิตที่เกษตรกรนิยมจำหน่ายร้อยละ 88 คือ ขี้ยาง เนื่องจากขี้ยางมีกระบวนการผลิตง่าย รองลงมาร้อยละ 11 คือ ยางแผ่นผึ่งแห้ง และร้อยละ 1 คือ ยางรมควัน การที่เกษตรกรผลิตยางแผ่นผึ่งแห้งและยางรมควันเนื่องจากเห็นว่าได้ผลตอบแทนสูงกว่าการผลิตขี้ยาง สำหรับการแบ่งปันผลประโยชน์ของรายได้หลังจากการจำหน่ายผลผลิตแล้วนั้น เป็นข้อตกลงระหว่างเจ้าของสวนยางกับคนงานกรีดยาง โดยมีสัดส่วนของรายได้ระหว่างเจ้าของสวนยาง : คนงานกรีดยาง ดังนี้ เกษตรกรร้อยละ 68 กรีดยางด้วยตนเองโดยไม่มีคนงานกรีดมีสัดส่วนของรายได้เป็น 100 : 0 รองลงมาคือ ร้อยละ 24 มีสัดส่วนของรายได้เป็น 60 : 40 และร้อยละ 8 มีสัดส่วนของรายได้เป็น 50 : 50 ซึ่งสัดส่วนของรายได้อันดับสุดท้ายนี้พบว่ามีการนำมาใช้ร่วมกันน้อยที่สุด

ตารางที่ 3 ช่วงการกรีด ระบบกรีด และจำนวนวันกรีดที่ได้ของเกษตรกรจำนวน 100 ราย ในเขตจังหวัดจันทบุรี

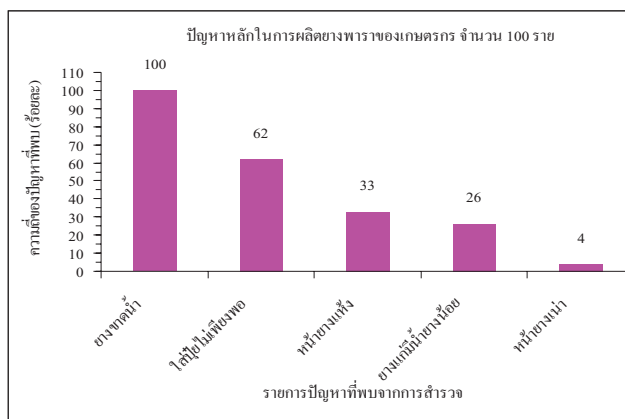
ช่วงการกรีด (เดือน/ปี)	ระบบกรีด	จำนวนวันกรีดที่ได้ (วัน/ปี)	จำนวนเกษตรกร (ร้อยละ)
10	กรีด 2 วัน เว้น 1 วัน	200	48
	กรีด 3 วัน เว้น 1 วัน	230	5
9	กรีด 2 วัน เว้น 1 วัน	180	16
	กรีด 3 วัน เว้น 1 วัน	207	5
8	กรีด 2 วัน เว้น 1 วัน	160	8
	กรีด 3 วัน เว้น 1 วัน	184	10
	กรีด 2 วันหรือ 3 วันร่วมกับกรีดสอยแล้ว เว้น 1 วัน	160-184	4
7	กรีด 2 วัน เว้น 1 วัน	140	4

ข้อมูลเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการผลิตยางพารา และข้อมูลด้านความรู้และประสบการณ์เรื่องยางพาราของเกษตรกร

เกษตรกรร้อยละ 84 ตอบว่าไม่มีเจ้าหน้าที่ส่งเสริมเข้าไปให้ความรู้ในเรื่องยางพารา ร้อยละ 56 ตอบว่าขาดวิทยากรที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญเรื่องการปลูกยางพาราในท้องถิ่น ร้อยละ 52 ขาดข้อมูลในการส่งเสริมการปลูกยางในภาคตะวันออก ร้อยละ 16 ตอบว่าเกษตรกรมีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องยางพาราน้อยมาก ร้อยละ 12 ตอบว่าเจ้าหน้าที่ส่งเสริมยังขาดความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการปลูกยางพารา ร้อยละ 12 ตอบว่าอาจจะปลูกยางไม่ถูกหลักวิชาการทำให้ได้ผลผลิตและผลตอบแทนต่ำ และร้อยละ 8 ตอบว่ามีเจ้าหน้าที่ส่งเสริมที่มีความรู้และประสบการณ์สูงแต่จำนวนเจ้าหน้าที่ส่งเสริมไม่เพียงพอต่อการถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยีใหม่สู่เกษตรกร ทำให้เกษตรกรบางรายไม่ได้รับการถ่ายทอดความรู้

ปัญหาหลักในการผลิตยางพาราของเกษตรกร

ภาพที่ 3 แสดงถึงจำนวนเกษตรกรที่ประสบปัญหาในการผลิตยางพารา โดยเกษตรกรระบุว่าการผลิตยางพาราประสบปัญหาหลักอยู่ 5 รายการ เรียงตามลำดับความถี่ของปัญหาจากมากไปน้อยดังนี้ ยางขาดน้ำ อันเนื่องมาจากฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาล (ร้อยละ 100) ใส่ปุ๋ยไม่เพียงพอกับความต้องการของพืช (ร้อยละ 62) หน้ำยางแห้ง (เปลือกแห้ง กรีดแล้วไม่มีน้ำยาง) (ร้อยละ 33) ยางแก่มีน้ำยางน้อย (ร้อยละ 26) และหน้ำยางเน่า (สีดำ) (ร้อยละ 4) ตามลำดับ

ภาพที่ 3 ความถี่ของปัญหาที่พบในการผลิตยางพาราของเกษตรกร จำนวน 100 ราย ในเขตจังหวัดจันทบุรี

หน้ำยางเน่า (สีดำ) หรือ โรคเส้นดำ เป็นปัญหาที่เกิดจากเชื้อรา เป็นโรคที่ทำลายหน้ากรีดยาง ทำให้หน้ากรีดยางหน้าผลผลิตลดลงและเปลือกที่งอกใหม่เกิดปุ่มปม ทำให้ไม่สามารถกรีดยางข้ามหน้ากรีดยางเดิมได้ และทำให้ระยะเวลาการให้ผลผลิตของต้นยางสั้นลง ซึ่งสถาบันวิจัยยาง (2554) รายงานว่า พันธุ์ยาง RRIM 600 ก่อนข้างอ่อนแอต่อโรคเส้นดำ จึงไม่ควรปลูกในพื้นที่ที่มีฝนตกชุก อย่างไรก็ตาม ยังมีพันธุ์ยางที่ค่อนข้างต้านทานต่อโรคเส้นดำ คือ RRIT 251 และพันธุ์ยาง PB 235 มีความต้านทานปานกลางต่อโรคเส้นดำ สำหรับอาการเปลือกแห้งของยางพารา สถาบันวิจัยยาง (2555) รายงานว่า อาจเกิดจากการชักนำด้วยสาเหตุใดสาเหตุหนึ่งหรือหลายสาเหตุรวมกัน ได้แก่ การกรีดถี่ การใช้สารเคมีเร่งน้ำยางมากเกินไป พันธุ์ยางบางพันธุ์ เช่น BPM 24, PB 235 และพันธุ์ที่ให้ผลผลิตสูงมีแนวโน้มที่จะเกิดการเปลือกแห้งได้ง่ายโดยเฉพาะเมื่อกรีดถี่กว่าคำแนะนำ การเปิดกรีดต้นยางที่ยังไม่ได้ขนาด ซึ่งนอกจากจะทำให้ต้นยางชะงักการเจริญเติบโตและให้ผลผลิตน้อยแล้ว ยังมีผลทำให้ต้นยางเกิดการเปลือกแห้งมากขึ้น นอกจากนี้อาจเป็นผลมาจากปัญหาด้านสภาพภูมิอากาศ โครงสร้างและความอุดมสมบูรณ์ของดิน การปฏิบัติที่ไม่ถูกต้อง หรืออื่นๆ ทั้งที่ต้นยางมีการเจริญเติบโตดี และดูแลสวนยางตามคำแนะนำ ซึ่งปัจจัยดังกล่าวนี้สอดคล้องกับปัญหาหน้ำยางแห้งตามที่เกษตรกรให้ข้อมูล

ข้อเสนอแนะของเกษตรกร

ตารางที่ 4 แสดงให้เห็นว่า เกษตรกรมีความต้องการเข้ารับการอบรมในหัวข้อที่สนใจ จำนวน 14 หัวข้อ โดยหัวข้อที่เกษตรกรต้องการรับการอบรมมากที่สุด คือ เรื่องพันธุ์ยางและการแบ่งเขตแนะนำพันธุ์ยาง (ร้อยละ 40) และ เทคนิคการเพิ่มผลผลิตน้ำยางสดของยางพารา (ร้อยละ 40) รองลงมาคือ ลักษณะประจำพันธุ์และคุณสมบัติของพันธุ์ยางชั้น 1 (ร้อยละ 35) การบำรุงรักษาสวนยางหลังจากเปิดกรีด (ร้อยละ 32) การผสมปุ๋ยเคมี ไร่เอง (ร้อยละ 28) โรคยางและการป้องกันกำจัด (ร้อยละ 24) สภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการปลูกยางพารา (ร้อยละ 16) ดินพันธุ์ยางหรือกล้าพันธุ์ (ร้อยละ 16) การกำจัดวัชพืช (ร้อยละ 12) การบำรุงรักษาสวนยางก่อนเปิดกรีด (ร้อยละ 12) การกรีดยางที่ถูกต้อง (ร้อยละ 12) การเตรียมพื้นที่ปลูกยาง (ร้อยละ 8) การปลูกยาง (ร้อยละ 8) และ ระบบการให้น้ำและใส่ปุ๋ย (ร้อยละ 4) ตามลำดับ

ตารางที่ 4 หัวข้อที่เกษตรกรต้องการเข้ารับการฝึกอบรมจากคณะผู้วิจัยและหน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับยางพารา

ลำดับที่	หัวข้อที่เกษตรกรต้องการรับการฝึกอบรม	ความต้องการในการเข้ารับการอบรมของเกษตรกร (ร้อยละ)
1	พันธุ์ยางและการแบ่งเขตแนะนำพันธุ์ยาง	40
2	เทคนิคการเพิ่มผลผลิตน้ำยางสดของยางพารา	40
3	ลักษณะประจำพันธุ์และคุณสมบัติของพันธุ์ยางชั้น 1	35
4	การบำรุงรักษาสวนยางหลังจากเปิดกรีดแล้ว	32
5	การผสมปุ๋ยเคมีไร่เอง	28
6	โรคยางและการป้องกันกำจัด	24
7	สภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการปลูกยางพารา	16
8	ดินพันธุ์ยางหรือกล้าพันธุ์	16
9	การกำจัดวัชพืช	12
10	การบำรุงรักษาสวนยางก่อนเปิดกรีด	12
11	การกรีดยางที่ถูกต้อง	12
12	การเตรียมพื้นที่ปลูกยาง	8
13	การปลูกยาง	8
14	ระบบการให้น้ำและใส่ปุ๋ย	4

ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมโครงการ

ตารางที่ 5 ผลการประเมินความพึงพอใจของเกษตรกรจากการตอบแบบประเมินในกระบวนการให้บริการและการนำไปใช้ประโยชน์ของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการ หลังจากได้รับการอบรมวิชาการเรื่อง สถานการณ์ยางพาราในอนาคตไทย และเทคนิคการเพิ่มผลผลิตน้ำยางโดยใช้ฮอร์โมนเอทิลีน ซึ่งพบว่าเกษตรกรมีระดับความพึงพอใจกับประเด็นความคิดเห็นดังนี้

ระดับความพึงพอใจมากที่สุด โดยเรียงตามลำดับความถี่ของคะแนนจากมากไปน้อย คือ ความพึงพอใจโดยรวม (ร้อยละ 92) การใช้ภาษาที่เหมาะสมและเข้าใจง่าย (ร้อยละ 92) สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ได้ (ร้อยละ 88) สถานที่จัดโครงการมีความเหมาะสม (ร้อยละ 80) ความรู้ ความเข้าใจหลังการตอบแบบสอบถามและหลังการอบรม (ร้อยละ 80) ความเหมาะสมของแบบสอบถาม และเนื้อหาของการบรรยาย (ร้อยละ 76) เกษตรกรได้รับความมั่นใจว่าจะได้รับการให้บริการวิชาการในเรื่องยางพาราตามที่ตนสนใจหลังการตอบแบบสอบถาม (ร้อยละ 4)

ระดับความพึงพอใจมาก โดยเรียงตามลำดับความถี่ของคะแนนจากมากไปน้อย คือ เกษตรกรได้รับความมั่นใจว่าจะได้รับการให้บริการวิชาการในเรื่องยางพาราตามที่ตนสนใจหลังการตอบแบบสอบถาม (ร้อยละ 92) ความรู้ ความเข้าใจหลังการตอบแบบสอบถามและหลังการอบรม (ร้อยละ 92) การใช้ภาษาที่เหมาะสมและเข้าใจง่าย (ร้อยละ 16) ความเหมาะสมของแบบสอบถามและเนื้อหาของการบรรยาย (ร้อยละ 8) ความพึงพอใจโดยรวม (ร้อยละ 8) สถานที่จัดโครงการมีความเหมาะสม (ร้อยละ 4) และสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ได้ (ร้อยละ 4)

ตารางที่ 5 ผลคะแนนประเด็นความคิดเห็นที่มีต่อระดับความพึงพอใจในกระบวนการให้บริการและการนำไปใช้ประโยชน์ของผู้เข้าร่วมโครงการ

ประเด็นความเห็น	ระดับความพึงพอใจ (ร้อยละ)				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ความเหมาะสมของแบบสอบถามและเนื้อหาของการบรรยาย	76	8	4	-	-
2. ใช้ภาษาที่เหมาะสมและเข้าใจง่าย	92	16	-	-	-
3. สถานที่จัดโครงการมีความเหมาะสม	80	4	16	-	-
4. ความรู้ ความเข้าใจก่อนการตอบแบบสอบถามและก่อนการอบรม	-	-	88	12	-
5. ความรู้ ความเข้าใจหลังการตอบแบบสอบถามและหลังการอบรม	-	92	8	-	-
6. สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ได้	88	4	8	-	-
7. เกษตรกรได้รับความมั่นใจว่าจะได้รับการให้บริการวิชาการในเรื่องยางพาราตามที่ตนสนใจหลังการตอบแบบสอบถาม	4	92	4	-	-
8. ความพึงพอใจโดยรวม	92	8	-	-	-

ระดับความพึงพอใจปานกลาง โดยเรียงตามลำดับความถี่ของคะแนนจากมากไปน้อย คือ ความรู้ ความเข้าใจก่อนการตอบแบบสอบถามและก่อนการอบรม (ร้อยละ 88) สถานที่จัดโครงการมีความเหมาะสม (ร้อยละ 16) ความรู้ ความเข้าใจหลังการตอบแบบสอบถามและหลังการอบรม (ร้อยละ 8) สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ได้ (ร้อยละ 8) ความเหมาะสมของแบบสอบถาม และเนื้อหาของการบรรยาย (ร้อยละ 4) และเกษตรกรได้รับความมั่นใจว่าจะได้รับการให้บริการวิชาการในเรื่องยางพาราตามที่ตนสนใจหลังการตอบแบบสอบถาม (ร้อยละ 4)

ระดับความพึงพอใจน้อย โดยผู้เข้าร่วมโครงการให้คะแนนกับประเด็นความเห็นเพียงหัวข้อเดียว คือ ความรู้ ความเข้าใจก่อนการตอบแบบสอบถามและก่อนการอบรม (ร้อยละ 12)

4. สรุปผล (Conclusion)

ยางพาราเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศไทย ซึ่งไทยเป็นผู้ผลิตและผู้ส่งออกอันดับหนึ่งของโลก แต่เกษตรกรผู้ผลิตยางพาราของไทยยังขาดทักษะความรู้ในการผลิตที่เหมาะสม ดังนั้นจึงได้จัดทำโครงการสำรวจความต้องการของเกษตรกรต่องานวิจัยยางพาราและงานบริการวิชาการยางพาราขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ทราบปัญหาหลักในการผลิตยางพาราของเกษตรกร และเพื่อสำรวจความต้องการใช้บริการวิชาการยางพาราในเรื่องที่เกษตรกรให้ความสนใจ โดยใช้แบบสอบถามสำรวจข้อมูลจากเกษตรกรผู้มีอาชีพหลักในการทำสวนยางพารา จำนวน 100 คน ในเขตพื้นที่จังหวัดจันทบุรี

ปัญหาหลักในการผลิตยางพาราของเกษตรกร เรียงตามลำดับความถี่ของปัญหาจากมากไปน้อยคือขาดน้ำ เนื่องจากฝนไม่ตกตามฤดูกาล เกษตรกรใส่ปุ๋ยไม่เพียงพอกับความต้องการของดินยาง หน้ายางแห้ง (เปลือกแห้ง กรีดแล้วไม่มีน้ำยาง) ดินยางแก่มีน้ำยางน้อย และหน้ายางกรีดเน่า (โรคน้ำดำ) ซึ่งปัญหาเหล่านี้เป็นเหตุผลหลักที่ทำให้เกษตรกรได้รับผลผลิตต่ำ

เกษตรกรต้องการให้คณะผู้วิจัยจัดอบรมความรู้ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ เรียงลำดับความสำคัญจากมากไปน้อยของหัวข้อที่เกษตรกรสนใจ คือ พันธุ์ยางและการแบ่งเขตแนะนำพันธุ์ยาง เทคนิคการเพิ่มผลผลิต น้ำยาง ลักษณะประจำพันธุ์ และคุณสมบัติของพันธุ์ยางชั้น1 การบำรุงรักษาสวนยางก่อนและหลังการเปิดกรีด การผสมปุ๋ยเคมีใช้เอง โรคน้ำดำและการป้องกันกำจัด สภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการปลูก ดินพันธุ์ยาง การกำจัดวัชพืช การกรีดยางที่ถูกต้อง การเตรียมพื้นที่ปลูก การปลูก และระบบการให้น้ำและใส่ปุ๋ย

ข้อเสนอแนะ

เกษตรกรส่วนใหญ่ได้รับความรู้เรื่องยางพาราจากประสบการณ์ตรงของตนเอง ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่หน่วยงานรับผิดชอบควรจัดให้มีการอบรมภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติการในหัวข้อที่เกษตรกรสนใจ ซึ่งจะช่วยให้เกษตรกรได้รับความรู้ที่ถูกต้องในการผลิต และปัญหาที่ได้รับทราบจากเกษตรกรในการสำรวจครั้งนี้ จะสามารถใช้เป็นหัวข้อวิจัยเพื่อแก้ปัญหาให้กับเกษตรกรได้อีกทางหนึ่งด้วย

5. เอกสารอ้างอิง (References)

- กฤษ บัวเลิศ. 2555. การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการและศักยภาพในการทำงานที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในการทำงานของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอเมือง จ.เชียงใหม่. วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก. 1(2) : 7-14.
- พนัส แพชนะ สมมาตร แสงประดับ กฤษดา สังข์สิงห์ อารักษ์ จันทมา และสุจินต์ แม้นเหมือน. 2555. การเร่งรัดการโค่นปลูกแทนยางผลผลิตต่ำเพื่อเพิ่มมูลค่ายางและไม้ยาง. วารสารยางพารา. 33(3): 11.
- สถาบันวิจัยยาง. 2554. คำแนะนำพันธุ์ยาง ปี 2554. วารสารยางพารา. 33(3): 4-34.
- สถาบันวิจัยยาง. 2555. คำแนะนำโรคและอาการผิดปกติของยางพารา ปี 2555. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, กรุงเทพฯ. 77 หน้า.
- สุทธาชีพ ศุภเกษร สิทธานต์ ชมพูแก้ว และ ประภาส แยกบน. 2555. ซีรูเลียม มหัทศจรยภัยพืชคลุมดิน. วารสารยางพารา. 33(3): 14.
- สุทัศน์ สุรวานิช. 2553. เนื้อที่ขึ้นต้นยางพาราของประเทศไทยจากข้อมูลดาวเทียม SPOT 5 ปี 2551. วารสารยางพารา. 31(3): 4-17.
- สมบูรณ์ พุกเกษนุศักดิ์. 2555. สถานการณ์ไม้ยางพาราของไทย. วารสารยางพารา. 33 (3): 4.
- เอกชัย พุกเกษนุศักดิ์. 2547. คู่มือยางพารา. พิมพ์ครั้งที่ 1 โรงพิมพ์เทพพิทักษ์, กรุงเทพฯ. หน้า 17-18.
- Surasak, S. 2006. Growing rubber as a professional owner. The rubber International Magazine. p. 44
- Somyot, S. 1992. Elaboration of land evaluation model of rubber cultivation in peninsular Thailand. PhD Thesis, ITC, State University of Ghent, Belgium. 261p.
- Dansagoonpon, S. 2006. Crop substitution modeling using remote sensing and GIS. Asain Institute of Technology, Thailand. 154 p.
- Sys, C. 1974. The pedology of rubber. International Training Center (ITC) for Post-Graduate Soil Scientists. State University of Gent, Belgium. 24 p.